

LEOPOLD BLOOM ISMÉT SZOMBATHELYEN

A szombathelyi James Joyce Baráti Társaság és a Leopold Bloom művészeti album szerkesztősege - szombathelyi művészek, népművelők és irodalmárok egy csoportja - az idén június 16-án immár harmadik alkalommal szervezi meg a szombathelyi BLOOMSDAY programját.

A Bloomsday ír kulturális ünnepnap, amelyet Dublinban ünnepelnek, tartanak meg évtizedek óta. Motivációja az írek haza-, hagyomány- és művészetszeretete, alapja pedig a XX század legnagyobb ír írója, James Joyce által írott Ulysses (1922) című regény, amely több mint 1000 oldalas terjedelme ellenére gyakorlatilag a főhős - Leopold Bloom - egy napjának, 1904 június 16-ának történéseit és a főszereplő eszmefuttatásait írja le.

A regény érdekes magyar vonatkozása, hogy Leopold Bloom apja, Rudolph Bloom Virág Rudolf néven eredetileg magyar, szombathelyi származású zsidó polgár, amint azt a regényben, a névváltoztatási nyilatkozatban önmagáról elmondja:

„Én Rudolph Virág, jelenleg dublini, Clanbrassil Street 52. szám alatti, azelőtt a magyar királyság szombathelyi lakosa, ezennel nyilvánosan közlöm, hogy a Rudolph Bloom nevet vettem fel és ezentúl szándékom szerint minden alkalommal és minden időben hivatalosan így szerepelek.”

(Szentkuthy Miklós fordítása)

Joyce maga is „világpolgárnak” számít, hiszen életéből mintegy 24 évet töltött csak szülőhazájában, míg hosszabb ideig élt Triesztben és Zürichben. Ami Bloom származásának kiválasztását illeti, Joyce Triesztben találkozott egy Marino de Szombathely nevű emberrel, s a Bloom mintájául szolgáló Eltore Schmitz nagyapja is magyar származású volt. Ezen adatok nagyban hozzájárulhattak a magyar-szombathelyi Bloom alakjának megszületéséhez.

Magyarország egyébként sem volt ismeretlen Írországból. Az angol uralom alól szabadulni készülő írek érdeklődéssel forgatták Arthur Griffith Magyarországra feltámadása:

Minta Írország számára című, 1918-ban megjelent kötetét, amely a Deák Ferenc-vezette kiegészítést és a magyar-osztrák kapcsolatok normalizálását tárja tanulságként ír olvasói elé.

Bloom „származásán” kívül Szombathely több más szalon is költözik Írországhoz. Az évente megrendezésre kerülő, a TIT Vas Megyei Szervezete által szervezett Savaria Urbanisztikai Nyári Egyetemre közel egy évtizede látogatnak el ír politikusok, urbanisták, jó hírért keltve hazájukban nem csak a rendezvénynek, hanem városunknak is. (A tavalyi konferencián Szombathelyen járt vezető beosztású dublini politikus asszony, Mairéad Dooherty, magyar nyelvi oktatócsomagot kért a rendezőtől, hogy otthoni kollégáival együtt nyelvünkkel is jobban megismerkedhessen).

A Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola Angol Nyelv és Irodalom Tanszékén az elmúlt hat év során számos ír, vagy ír-angol származású vendégoktató tanított. E kollégáink nem csak szakmabeliekkel találkoztak, hanem - a már több, mint tíz éve városunkban működő Angol Amerikai Baráti Klub vendégeként - Szombathely érdeklődő polgáraival is beszélgettek hazájukról. A főiskola Szociológia és Politikatudományi Tanszékének nemzetközi szakmai kapcsolatai révén is rendszeresen érkeznek írországi vendégprofesszorok az intézménybe.

Köztudott, hogy a Szombathelyi Szimfonikus Zenekar karnagya, Robert Houlihan is ír származású. Szombathelyi tevékenységéről, a zenekarról és a helyszín irodalmi kapcsolódásáról már 1992 december 16-án hosszú, fényképes cikket jelentetett meg az Irish Times „Szombathely virága” címmel. 1995 nyarán a szombathelyi művészek vendégszerelésén is részt vehettek karnagyuk hazájában.

A közkedvelt Varnyú Country együttes - sikeres és tanulságos írországi koncertkörútjuknak köszönhetően - városunk zenei palettáját egy tradicionális ír népzene modern hangzásokkal ötvöző zenekarral gazdagítja.

A BDTF Angol Nyelv és Irodalom Tanszéke 1993 augusztusában „James Joyce Szimpózium” címmel nemzetközi irodalmi konferenciát rendezett, amelynek résztvevői és támogatói között kiemelkedő helyet foglaltak el a zürichi James Joyce Alapítvány szakértői, Fritz Senn professzor vezetésével.

1995 tavaszán szombathelyi és budapesti képzőművészek megjelentették - a fővárosban már ismert Laza Lapok mintájára - a Leopold Bloom művészeti albumot, amelyet korlátozott számban, számozott példányok formájában terjesztenek.

Ugyanazon év júniusában a főiskola által rendezett nemzetközi szociológiai konferencia, a Kelet-Közép-Európai Fesztivál, kerekasztal megbeszéléseinek az ezen alkalomra felállított szabadtéri konferencia-sátor adott otthont, amelyet, utalva a tanácskozási összetételében nemzetközi, témájában nemzeteket összekötő - jellegére, a rendezők Café Bloom-nak neveztek el.

Az Ír Köztársaság új budapesti nagykövete, Declan Conolly úr, - a Szombathelyen 1995. novemberében megrendezett Európa Nap tapasztalatai hatására - a zárófogadászon kifejezetten kérte a Városi Önkormányzat és a város kulturális életének vezetőit, hogy számára állítsanak össze egy tájékoztató anyagot a szombathelyi-ír kulturális kapcsolatok különböző formáiról.

A fikatív irodalmi „kötdés” és a regény történéseinek kerek, 90. évfordulója adta néhány szombathelyi művészeknek, népművelőknek és irodalmárnak azt az ötletet, hogy itt is „ünnepezzük meg” a Bloomsday-t. A szombathelyi program nem követheti az ír Bloomsday eseményeit, hiszen azok lényege a regénybe-

li nap pontos lejátszása, rekonstrukciója, a regényben megemlített „eredeti” helyszíneken. A „szereplők” és az őket követő tömeg házról házra, boltról boltra és kocsmáról kocsmára jár, a regényben leírt útvonalon, azt veszik, eszik és isszák, amit Leopold Bloom ama neveztetés napon.

Szombathelyen a Bloom-nap egyrészt az ír kultúrára és kulturális

Francis Deak

léggörre, másrészt a „bloomságban” megtestesülő „kultur-nemzetköziségre”, határok nélküli életszemléletre épülő művészeti rendezvénysorozat, avantgarde történetekkel, amelyben az irodalmi és képzőművészeti produkciók mellett sor kerül komoly-, könnyű- és népzenei koncertekre, Guinness sör-sátor felállítására is, hogy az események a város polgárai széles körének nyújtsanak kulturális kapcsolódást.

Az 1996 évi Bloom-nap eseményeinek helyszíneihez - a már hagyományosnak mondható Iseum-kerten kívül - méltó szintériként csatlakozik az 1995 novemberében a Dózsa György utcában megnyílt Leopold Bloom Galéria kiállítótere is.

W. Farkas László